
TYMAI ŠIANDIEN: dar viena grįžtanti infekcija

**Infekcinių, krūtinės ligų, dermatovenerologijos
ir alergologijos klinika**

Doc. E. Broslavskis

2013 09 13 Vilnius

Tymai

- *Kadaise* – labiausiai paplitusi kvėpavimo takų infekcija
 - *Dabar* – tymai tebelieka globalinio masto sveikatos apsaugos problema
-

Etiologija

- Tymų virusas priklauso Paramiksovirusams, Morbillivirus genčiai
 - Virusas neturi serovarų
 - Po tymų infekcijos viruso nešiojimas nebūdingas
 - Virusas jautrus saulės, ultravioletiniams spinduliams, cheminėms medžiagoms
 - Ant įvairių aplinkos paviršių išlieka gyvybingas iki 2 val.
-

Epidemiologija (1)

■ Infekcijos šaltinis:

- ❑ Infekuotas asmuo 4 d. iki pirmųjų ligos požymių
- ❑ Sergantis išskiria virusą iki 4 dienų po išbėrimo pradžios, jeigu liga komplikuojasi pneumonija iki 10 bėrimo dienos

■ Perdavimo būdas:

- ❑ Virusas ypač lakus, plintantis aerogeniniu keliu: oro lašeliniu ir aerozoliu
 - ❑ Liga persiduoda dideliu atstumu - net į kitą pastato aukštą
-

Epidemiologija (2)

- Žmonių imlumas kadaise buvo 95-98%
 - Nesirgdavo kūdikiai iki 3 mėn.
 - Pirmų 6-8 mėn. vaikai suserga tymais labai retai, nes juos apsaugo transplacentiniu keliu patekę motinos antikūnai
 - Dabar siekiama, kad visi vaikai būtų paskiepyti nuo tymų
 - Siekiant visiškos apsaugos nuo tymų būtina paskiepyti 95-97 proc. vaikų.
-

Epidemiologija (3)

- Tymais nesirgę ir neskiepyti asmenys imlūs šiai ligai visą gyvenimą ir gali susirgti bet kurio amžiaus
 - Dirbantiems ligoninėse reikėtų kas 10 metų patikrinti antikūnus IgG klasės ir esant reikalui revakcinuotis.
(mano nuomonė)
-

Tymai Europoje, 2011 m. - 2012m.
(PSO duomenys)

2011 metai		2012 metai	
Prancūzija	15214	Prancūzija	856
Italija	5189	Italija	660
Rumunija	4170	Rumunija	3565
Ispanija	3508	Ispanija	424
Vokietija	1600	Vokietija	163
Belgija	1163	Belgija	105
Didžioji Britanija	1083	Didžioji Britanija	1684
Šveicarija	636	Šveicarija	84
Lietuva	7	Lietuva	2
Iš viso	32570	Iš viso	7543

Lietuva Rytų Europos kontekste

(PSO duomenys)

2011 metai		2012 metai	
Ukraina	1313	Ukraina	12508
Rusija	783	Rusija	1950
Lenkija	38	Lenkija	81
Baltarusija	51	Baltarusija	10
Estija	7	Estija	4
Lietuva	7	Lietuva	2
Latvija	0	Latvija	3
Iš viso	2242	Iš viso	14515

Patogenezė (1)

- Virusas dauginasi kvėpavimo takų epitelinėse ląstelėse
 - Hematogeniniu keliu išnešiojamas po visą organizmą
 - Veikiant viruso susidaro gigantinės ląstelės (padeda ankstyvai diagnostikai)
 - Kvėpavimo takų epitelis gali nekrotizuoti – prisideda antrinė bakterinė infekcija (dažniausiai pneumonija)
-

Patogeneze (2)

- Kartais virusas hematogeniniu keliu patenka į smegenis, gali sukelti encefalitą (1:1000 atv.)
 - Smegenyse virusas gali išlikti ir sukelti poūmį sklerozuojamąjį panencefalitą. Ligoniai nepavojingi aplinkai
 - Patekęs į kraują virusas prislopina imuninę sistemą. Po tymų 1-2 mėn. būna imunodepresija, neigiamos alerginės reakcijos
 - Tymams būdingas lėtinių ligų paūmėjimas (tuberkuliozė ir kt.)
-

Klinika

- Inkubacinis periodas 9 – 11 dienų
 - Kartais pailgėja (skiepai) iki 19 – 21 d.
 - Antrojo inkubacinio periodo pusėje gali pasireikšti kai kurie pavieniai tymų simptomai – subfebrilitetas, kosulys, nedidelė sloga, konjunktivų paraudimas
-

Prodrominis periodas

- Liga prasideda temperatūros pakilimu iki 38-39°C, kuri trunka 3-4 d.
 - Būdinga sloga
 - Šiurkštus (lojantis) kosulys
 - Paraudusios akys, patinę apatiniai vokai, ašarojimas
 - Enantema – smulkios raudonos dėmelės ant minkštojo ir kietojo gomurio
 - 2 d. atsiranda **Kopliko dėmės** ant skruostų gleivinės – smulkūs balti taškeliai
-

TYMAI – konjuktyvitas prodrominiam periode ir vėliau

TYMAI- minkštojo gomurio enantema

Kopliko simptomas

Bėrimo periodas

- Vėl pakyla aukšta temperatūra
 - Stiprėja kvėpavimo takų pažeidimo reiškiniai
 - 4-5 d. pradeda berti etapiškai – už ausų, veidą, 2 d. – liemenį, rankas ir šlaunis, 3 – d. blauzdas ir pėdas
 - Bėrimas makulopapulis vietomis susiliejančias su nedideliais sveikos odos ploteliais
-

TYMAI – pirma bērīmo diena

TYMAI – tipiškas bėrimas

Bėrimo periodas (2)

- Kartais būna hemoraginio bėrimo elementai
 - Bėrimas nyksta etapiškai nuo viršaus, palikdamas pigmentines dėmes
 - Gali padidėti kaklo užpakaliniai limfmazgiai
 - Kartais ligoniai viduriuoja, vemia
 - Kraujuje – leukopenija, reliatyvi limfocitozė
-

TYMAI – papulinis bērimas atskiros hemoragijas

TYMAI – bėrimas su hemoraginiu elementu

TYMAI – hemoraginis bėrimas, pradžia pigmentacijos

Komplikacijos (1)

- Pnemonija (virusinė-bakterinė)
50-60% onkologiniams ligoniams, 60-80% ŽIV infekuotiems, gali būti intersticinė tymų virusinė pneumonija – sunki eiga, dusulys
 - Skrepliuose randama daugiabranduolinių (intarpai) gigantinių ląstelių
 - Konjunktyvitas – tymų požymis. Jis gali komplikuotis keratokonjunktyvitu – galima apakti
-

TYMAI - konjuktyvitas

Komplikacijos (2)

- Encefalitas, meningoencefalitas (1 iš 1000) egzantemos pabaigoje arba jai praėjus
 - Reta vėlyva tymų komplikacija – poūmis sklerozuojantis panencefalitas, ligonis viruso neplatina
 - Pasitaiko – miokarditas, hepatitas, glomerulonefritas
-

Diagnostika

- Sunkiausia diagnostika pirmos dienos:
 - kontaktas
 - konjunktyvitas, patinimas apatinio voko
 - enantema
 - Kopliko dėmės
 - Etapinis bėrimas, pigmentacija
 - Leukopenija
-

TYMAI – maceruota gleivinė

TYMAI – trečia bėrimo diena

Diagnostika (2)

- Sunkiausia diagnozuoti atipinius atvejus po tymų skiepų bei po gamaglobulino suleidimo
 - Patvirtinama IFR ir ELISA reakcijomis
 - PGR metodu galima nustatyti viruso RNR ir galutinai patvirtinti diagnozę.
-

Diagnostika (3)

- Per pirmas 2 bėrimo dienas skreplių, nosies gleivinės ar šlapimo dažytuose tepinėliuose galima rasti gigantinių daugiabranduolinių ląstelių
 - Neepideminio periodu ligos etiologiją būtina verifikuoti
-

Diferencinė diagnostika

- Ligą reikia diferencijuoti su:
 - ❑ raudonuke
 - ❑ enterovirusiniais susirgimais
 - ❑ infekcine eritema Rozenbergo
 - ❑ alerginiais bėrimais nuo vaistų
 - ❑ infekcine mononukleoze
-

Infekcinėje ligoninėje gydomi ligoniai

Klinika

Ligoninėje gydėsi 20 žmonių (12 vyrų ir 8 moterys)

- Kosulys – 18
- Enantema – 6
- Kopliko s. – 7
- Sloga – 12 (l.-8 ryš.-4)
- Viduriavimas – 8
- Konjunktyvitas – 13

p.4, perš. 3, š.b.5

Etapinis bėrimas - 17

Bėrimas atsirado:

1-2d. – 4, 3-4d. – 10

5d. – 6

karkalai plaučiuose:

(d.- 5, s.- 6)

Tymai 20 atvejų

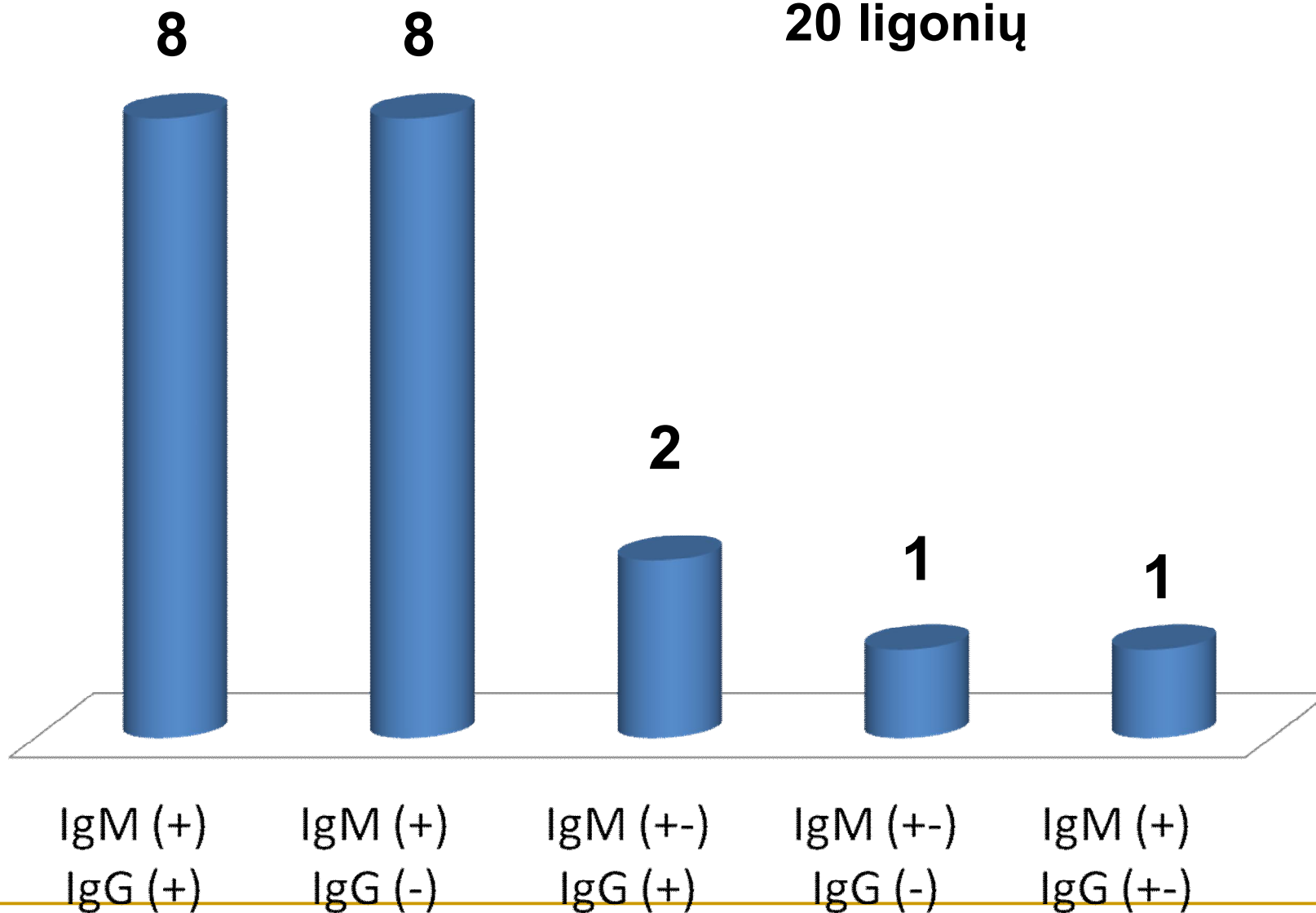
- Kontaktas su sergančiais 6
 - Karščiavo:
 - 3 - 5 d. - 7
 - 6 - 8 d. – 12
 - 10 d. -1
 - Komplikacijos:
 - Pneumonija - 1
-

Laboratoriniai tyrimai

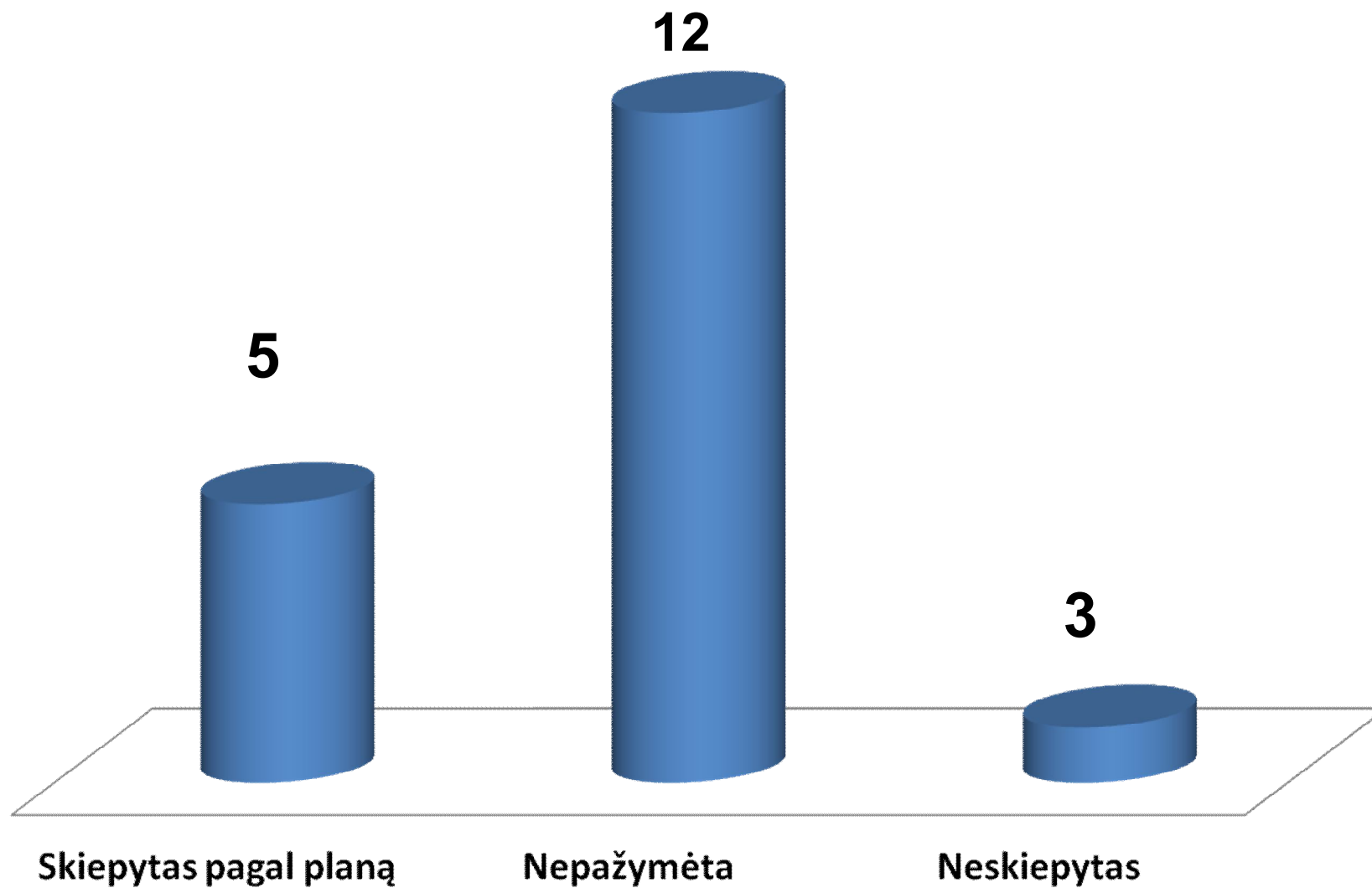
	Iki 5	5-9	18-19
Leukocitai 10^9	8	10	2
	Iki 30	31-50	51-60
CRB p.d. (48)	7	5	4
	Iki 20	21-40	41-50
ENG vid. 26	12	7	1

6 ligoniams ženkliai padidintos ALT ir AST transaminazės

**Serologiniai duomenys ITLT
20 ligonių**

Duomenys apie skiepus (20 ligonių)

Ambulatoriniai ligoniniai

- 3 ligoniams diagnozuoti tymai ambulatoriškai, esant labai būdingai klinikai
 - Viso ligoninėje šiais metais tymai diagnozuoti 23 ligoniams
-

Gydymas (1)

- Etiotropinio - nėra
 - Užtemdyta palata, kambarys
 - Gerti daug skysčių, į veną lašinės
 - Kosulį slopinantys ir skreplius skystinantys vaistai
 - Kiti simptominiai vaistai
 - Esant ryškiam uždegimui akis plauti 2% boro rūgštimi, lašinti antibiotikus, kortikosteroidus
-

Gydymas (2)

- Pneumonijos ar kitų bakterinių komplikacijų atvejais skiriami plataus spektro antibiotikai (cefalosporinai II-III gr.), aminogliukozidai
 - Esant encefalitui - dehidratacija
 - Jeigu virusinė pneumonija su dusuliu arba meningoencefalitas - trumpas kortikosteroidų kursas ? (būtinai su antibiotikais)
-

Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius (2007 m. gruodžio 22 d. Nr.V-1066)

Vakcina	Amžius									
	naujagim	1 mėn.	2 mėn.	4 mėn.	6 mėn.	15-16,5 mėn.	18 mėn.	6-7 metai	12 metų	15-16 metų
Tuberkuliozės vakcina	BCG									
Hepatito B vakcina	HB	HB			HB				HB	
Kokliušo, difterijos, stabligės vakcina			DTaP	DTaP	DTaP		DTaP	DTaP		Td
B tipo Haemophilus influenzae vakcina			Hib	Hib	Hib		Hib			
Poliomielito vakcina			IPV	IPV	IPV		IPV	IPV		
Tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina						MMR		MMR	MMR**	

AČIŪ UŽ DĒMES!

